

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук

СИЛАБУС

ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ

дисципліна вибіркова

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	22 Охорона здоров'я
спеціальність	229 Громадське здоров'я
кваліфікація освітня	магістр громадського здоров'я
освітньо-професійна програма	Громадське здоров'я
форма навчання	заочна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	2 курс, 2 семестр

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Дубініна Віра Олександрівна, Абизова Лариса Віталіївна
Профайл викладача	https://philosophy.pdmu.edu.ua/
Контактний телефон	+380669182902 +380502087771
E-mail:	vera.dubinina777@gmail.com larisa.sofia7@gmail.com
Сторінка кафедри на сайті університету	https://philosophy.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни (модуля)

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Лекції (год.) – 8

Практичні заняття (год.) – 16

Самостійна робота (год.) – 66

Вид контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

Особливості вивчення дисципліни «Етика та деонтологія» визначається політикою університету та кафедри щодо організації освітнього процесу. При опануванні дисципліни ми дотримуємося Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті. (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenty>).

Здобувачу вищої освіти необхідно виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану; відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом; завчасно приходити на заняття; дотримуватись правил техніки безпеки; всебічно оволодіти знаннями та вміннями, які будуть необхідні майбутньому висококваліфікованому спеціалісту; бути відкритими до знань та нової інформації.

При наявності пропущених занять здобувач вищої освіти діє відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenty>)

Політика курсу спрямована на формування у здобувачів вищої освіти критичного і конструктивного мислення. Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни та планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; опрацювання питань запропонованих для самостійного вивчення, вміння шукати і вивчати потрібну літературу.

Вивчення навчальної дисципліни вимагає: відвідування лекцій, підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань згідно з навчальним планом, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenty>)

Відповідь здобувача вищої освіти повинна демонструвати ознаки самостійності виконання завдань, відсутність ознак плагіату. Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf).

При оцінюванні результатів навчання керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departement-npr/normativni-dokumenty>). Якщо ви не згодні з результатами оцінювання, скористайтесь рекомендаціям

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Навчальна дисципліна « Етика та деонтологія» розглядає основні питання медичної етики, моральних норм, комунікативної етики у професійній діяльності медичного працівника, ознайомлює з етичними, біоетичними та деонтологічними принципами і нормами, які сприяють належному виконанню професійних обов'язків впродовж практичної діяльності фахівців.

Дисципліна спрямована на здобуття знань, навичок та вмінь, достатніх для формування системного наукового світогляду, виконання оригінального наукового дослідження, отримання нових фактів та їхнього впровадження у національний та міжнародний освітньо-науковий простір, у практичну медицину та інші сфери життя, виховання глибокої переконаності в необхідності неухильного дотримання етичних і моральних норм, правил і принципів у науковій і професійній діяльності. Дисципліна представляє проблематику сучасної деонтології.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є професійна діяльність медичного працівника у дискурсі етики, моралі та деонтології.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити визначаються інтегрованим характером навчальної дисципліни, що тісно пов'язана з низкою навчальних дисциплін циклу загально-наукової підготовки, такими як філософія, філософія та методологія науки, українська мова за професійним спрямуванням.

Постреквізити: В аспекті змістового наповнення дисципліна тісно пов'язана з наступними дисциплінами: охорона праці в галузі, медична та соціальна реабілітація, основи психології та міжособистісне спілкування, основи академічного письма та етики, медичне право, біоетика та біобезпека, професійні комунікації. Ключові компетенції.

Мета та завдання навчальної дисципліни: метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи знань в області деонтології, уявлень про сучасні морально-етичні проблеми при наданні медичної допомоги пацієнтами і методологічних аспектах можливих варіантів їх вирішення, сформувані цілісне уявлення про основні принципи медичної етики та деонтології та про необхідність дотримання моральних норм в клінічній діяльності медичного персоналу, ознайомити здобувачів вищої освіти з сучасним етапом розвитку медичної етики, деонтології.

Дана мета пов'язана з формуванням у здобувачів вищої освіти тих компетенцій, які відносяться до професійних умінь, що вимагає в свою чергу постійного самоаналізу та саморозвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни є засвоєння сутності основних понять моралі, медичної етики та деонтології, набуття вмінь з використання інструментів успішного спілкування та взаємодії, вирішення моральних та комунікативних проблем, пов'язаних з практичною діяльністю медичного працівника, напрацювання умінь проводити аналіз ситуацій важкого морального вибору та приймати правильні рішення; формування навичок спілкування та взаємодії з пацієнтами, їх рідними та колегами; ознайомлення з основами етичних концепцій та вчень.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та /або здійснення інновацій

та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність розробляти та управляти проєктами.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

- Здатність критично осмислювати та застосовувати основні теорії, концепції, принципи, методи, методики та технології сфери громадського здоров'я у т. ч. із застосуванням інноваційних підходів.
- Здатність розуміти та використовувати на практиці особливості правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я для оптимізації процесів прийняття рішень.
- Здатність обґрунтовувати правові механізми впровадження заходів з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці.
- Здатність визначати та використовувати на практиці системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, програм та політик в громадському здоров'ї.

Результати навчання для дисципліни: по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

основні принципи біоетики, медичної етики та деонтології;
етичні норми взаємовідносин з колегами, клієнтами, пацієнтами та їх родичами;
основні етичні дилеми, що виникають у професійній діяльності медичної сестри;
теоретичні основи медичної деонтології, принципи взаємовідносин з пацієнтом;
історичний розвиток деонтології та етики;

вміти:

Застосовувати отримані знання при вирішенні основних етичних дилем та проблем у професійній діяльності;
Здійснювати професійне спілкування з дотриманням норм та правил медичної етики та деонтології;
Приймати рішення та аргументовано відстоювати свою точку зору в коректній формі;
Вирішувати практичні завдання по формуванню культури професійного спілкування з колегами, пацієнтами;
Застосовувати етичні та деонтологічні аспекти в повсякденній діяльності;
Застосовувати навички ефективного спілкування з пацієнтами, що є відповідальною справою та потребує від медичної сестри певних особистісних якостей

Структура навчальної дисципліни

Зміст змістових модулів і тем	Кількість годин у тому числі				
	Усього	Лекції	Семінари	Практичні	СРС
Модуль 1. Етика та деонтологія					

Етика як наука про мораль та моральність. Історія розвитку етики.	14	2	-	-	12
Загальнолюдські моральні цінності в охороні здоров'я. Аксіологічний вимір медицини.	12	-	-	2	10
Морально-етичні аспекти професійної діяльності медичного працівника. (медичної сестри). Вимоги до професійно-етичної культури медичних працівників.	10	-	-	2	8
Етична культура медичного сервісу. Комунікативна культура медичних послуг.	8	2	-	2	4
Етика взаємовідносин. Відповідальність у професійній діяльності. Комунікативна етика медичних послуг.	6	-	-	-	6
Лікарська таємниця: визначення, основні правові документи, що гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні та в світі. Лікарська помилка: визначення, види лікарських помилок.	4	-	-	2	2
Ятрогенії: основна їх причина, наслідки і профілактика.	6	-	-	2	4
Специфіка вищих моральних цінностей у медичній етиці та біоетиці	8	2	-	2	4
Деонтологічні аспекти захисту права пацієнтів на життя: трансплантація, використання стволових клітин, штучне запліднення, аборти. Етичні проблеми технологій, що штучно підтримують життя. Етичні проблеми, пов'язані з реаніматологією та трансплантологією. Етичні проблеми сучасного регулювання репродуктивного здоров'я людини. Етичні аспекти евтаназії.	12	-	-	2	10
Соціальна справедливість, проблеми транскультуральної етики і соціоетичні зобов'язання. Медична етика та соціальні проблеми. Біоетичні та правові проблеми співіснування „традиційної” та „нетрадиційної” медицини.	10	2	-	2	6
Разом	90	8	-	16	66

Тематичний план лекційних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1 Етика та леонтологія		
1	Етика як наука про мораль та моральність. Історія розвитку етики. Медична деонтологія як розділ медичної етики, її завдання. Історичні моделі моральної медицини. Загальна характеристика етики. Категорії етики. Основні поняття.	2
2	Загальнолюдські моральні цінності в охороні здоров'я. Аксіологічний вимір медицини. Етичні обставини, етичні цінності, етичні чесноти. Теоретичні основи деонтології.	-
3	Морально-етичні аспекти професійної діяльності медичного працівника. (медичної сестри). Вимоги до професійно-етичної культури медичних працівників. Роль гуманітарної підготовки в становленні професійних і морально-етичних якостей майбутніх медиків. Поняття моральності. Напрямки діяльності сестринського персоналу. Культура особистості та культура медичного працівника. Моральне самовиховання.	-
4	Етична культура медичного сервісу. Комунікативна культура медичних послуг. Загальні психологічні основи міжособового спілкування медичної сестри з колегами, пацієнтами та їх родичами	2
5	Теоретичні основи деонтології.. Деонтологічні аспекти при роботі з оточенням пацієнта. Деонтологічні особливості в підходах до пацієнта та його оточення в різних категоріях віку, характеру, захворювання. Проблеми деонтології в роботі з пацієнтами	-
6	Специфіка вищих моральних цінностей у медичній етиці та біоетиці Виникнення та розвиток біоетики. Основні принципи та норми медичної	2

	етики та біоетики..	
7	Етичні проблеми, пов'язані з реаніματοлогією та трансплантологією. Етичні проблеми сучасного регулювання репродуктивного здоров'я людини. Етичні аспекти евтаназії. Співвідношення медичної етики, біоетики, біомедичної етики та деонтології..	-
8	Соціальна справедливість, проблеми транскультуральної етики і соціоетичні зобов'язання. Біоетичні та правові проблеми співіснування „традиційної” та „нетрадиційної” медицини.	2
Разом		8

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етика як наука про мораль та моральність. Історія розвитку етики. Медична деонтологія як розділ медичної етики, її завдання. Історичні моделі моральної медицини. Витоки медичної етики. Предмет та структура медичної етики. Розділи медичної етики та деонтології.	-
2	Загальнолюдські моральні цінності в охороні здоров'я. Аксіологічний вимір медицини. Етичні обставини, етичні цінності, етичні чесноти. Теоретичні основи деонтології.	2
3	Морально-етичні аспекти професійної діяльності медичного працівника. (медичної сестри). Вимоги до професійно-етичної культури медичних працівників.	2
4	Вимоги до професійно-етичної культури медичних працівників. Етичний кодекс медсестри України та інші сучасні етико-нормативні документи.	2
5	Етика взаємовідносин. Відповідальність у професійній діяльності. Комунікативна етика медичних послуг. Взаємодія з пацієнтом та його оточенням в рамках пацієнтоорієнтованого підходу. Професійні помилки у роботі медпрацівників. Відповідальність за скоєння помилок.	-
6	Лікарська таємниця: визначення, основні правові документи, що гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні та в світі. Лікарська помилка: визначення, види лікарських помилок. Поняття про лікарські правопорушення і юридична відповідальність за них. Інформування пацієнта і збереження професійної таємниці.	2
7	Ятрогенії: основна їх причина, наслідки і профілактика. Види ятрогеній залежно від причини їх розвитку. Медико-етична та правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці.	2
8	Специфіка вищих моральних цінностей у медичній етиці та біоетиці Виникнення та розвиток біоетики. Основні принципи та норми медичної етики та біоетики..	2
9	Етичні проблеми, пов'язані з реаніματοлогією та трансплантологією. Етичні проблеми сучасного регулювання репродуктивного здоров'я людини. Етичні аспекти евтаназії.	2
10	Соціальна справедливість, проблеми транскультуральної етики і соціоетичні зобов'язання. Медична етика та соціальні проблеми. Біоетичні та правові проблеми співіснування „традиційної” та „нетрадиційної” медицини.	2
Разом		16

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять	8
2.	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять	58

	(перелік із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені)	
	Разом	66

Індивідуальні завдання

Підготовка доповідей, рефератів, фіксованих виступів, доповідей та виступів на засіданнях круглого столу, конференціях, публікація тез і статей.

Нагадуємо: Ваші роботи підлягатимуть перевірці на відсутність плагіату відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету
https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/88o0ZHjaf3yP9IvQe51EoRkqhgN3UWIo b7oh41np.pdf

Перелік питань, який повинен засвоїти здобувач освіти при вивченні навчальної дисципліни(форма контролю – залік)

2. Мораль, визначення і характеристика. Структура і функції моралі.
3. Етика: предмет, визначення. Види етики.
4. Еволюція поглядів на етику і мораль з давніх часів до сучасності. Історичний шлях становлення етики.
5. Медична етика, її завдання. Поняття деонтології. Медична деонтологія, її завдання.
6. Зміст учення про етичний релятивізм (софізм). Сутність учення етичного раціоналізму. Дати характеристику ученням про аскетизм, гедонізм, евідемонізм.
7. Зростання ролі етики на межі ХХ — ХХІ ст. Думки вчених про етику у сучасному суспільстві. Професійна моральність медичних працівників.
8. Етичний кодекс медичної сестри України. Основні положення.
9. Основні етичні категорії, визначення понять. Основні концепції етики.
10. Роль етики й деонтології у формуванні особистості медичного працівника.
11. Моральні стандарти: принципи професійної етики і деонтології у сестринській справі
12. Особливості формування етичної поведінки медичних працівників.
13. Специфіка етичних і моральних проблем у медсестринстві.
14. Колегіальність у медичному колективі як один із наріжних принципів, регулювання взаємостосунків між співробітниками.
15. Психологічні варіанти відносин між медичною сестрою та пацієнтом. Етика спілкування з пацієнтом.
16. Якість надання медичної допомоги та медичної послуги.
17. Особливості спілкування медичної сестри і пацієнта.
18. Поняття професійної таємниці. Принципи правдивості й інформованої згоди. Роль сім'ї в прийнятті медичних рішень. Конфіденційність (лікарська таємниця) — моральноетичні та правові аспекти.
19. Морально-етичні питання в роботі із ВІЛ-інфікованими. ВІЛ-інфекція та СНІД як біоетична і соціальна проблеми. Медико-етичні та правові проблеми профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих, осіб із туберкульозом, венеричними й інфекційними хворобами.
20. Деонтологічні аспекти спілкування із пацієнтами—військовослужбовцями.
21. Морально-етичні проблеми в онкології, геронтології, психіатрії та пошук шляхів їх вирішення.
22. Права людини і людські цінності в охороні здоров'я.
23. Проблеми суїциду та евтаназії у біоетиці та медицині. Визначення евтаназії у вузькому і широкому сенсі. Юридичні проблеми евтаназії.
24. Моральні проблеми штучного запліднення, абортів та „сурогатного материнства”.
25. Моральні проблеми трансплантології. Світоглядні та етичні проблеми трансплантології.
26. Права пацієнта при лікуванні і організації медичної допомоги.

27. Вартість життя та здоров'я людини. Біологічний і антропологічний статус ембріона людини. Гідність і недоторканність людського життя з моменту запліднення до природної смерті
28. Поняття про ятрогенні захворювання. Роль психіки у виникненні ятрогенії.
29. Фактори і умови, які сприяють виникненню ятрогенних захворювань.
30. Види ятрогенії залежно від причини їх розвитку. Профілактика ятрогенії. Медико-етична та правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Роль Комісій із біоетики: становлення, їх функції, перспектива розвитку.
31. Людина і хвороба. Хвороба як переживання та поведінка людської особистості. Прикладні аспекти медичної психології в біомедичній етиці та деонтології.
32. Порушення медичною сестрою своїх професійних обов'язків.
33. Біоетика та її роль у медицині Біоетичні проблеми народження. Біоетичні проблеми смерті.
34. Етичні комітети в вітчизняній системі охорони здоров'я: задачі, функції, повноваження, склад учасників.
35. Етика конфліктних ситуацій: структура, стадії конфлікту і варіанти його вирішення.
36. Професійна мораль, як основа професійної етики. Фаховість та моральні якості медичних працівників – запорука прогресу в охороні здоров'я.
37. Формування етичних норм і культури професійного спілкування в медичних закладах.
38. Соціальна етика медицини. Соціальна справедливість і соціоетичні зобов'язання. Біоетичні проблеми в багатонаціональному суспільстві.
39. Етичні та деонтологічні проблеми сучасної медичної науки.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль успішності навчання – залік. Здійснюється по завершенню вивчення його змістових модулів на останньому практичному занятті.

Система поточного та підсумкового контролю

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, екзамен, та традиційній чотириохальної оцінки.

Середній бал за поточну успішність (A)	Бали за поточну успішність з модуля (A * 24)	Бали за ПМК з модуля (A * 16)	Бали за модуль та/або екзамен (A * 24 + A * 16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	E	3 задовільно
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		

3,25	78	52	130	D	
3,3	79	53	132		
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140	C	4 добре
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	B	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	A	5 відмінно
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критеріями оцінювання

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, цілкомсамостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та видів контролю.
3 (задовільно)	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його

		відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Залік отримають тільки ті здобувачі вищої освіти, що відвідали всі заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку) і набрали конвертовану суму балів не меншу за мінімальну (**122 бали**).

Методи навчання

Метод проблемного викладу, брейнстормінг, обговорення проблеми в загальному колі, аналіз ситуації, метод вирішення проблем, дебати, інформаційна лекція, проблемна лекція, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, дослідницький, моделювання професійної діяльності, метод навчання інших.

Методи контролю

Попередній контроль проводиться перед вивченням дисципліни або нового розділу з метою визначення знань. Поточний контроль здійснюється в ході вивчення тем. При цьому проводиться діагностика засвоєння окремих елементів навчальної програми. Тематичний контроль проводиться після вивчення теми. Підсумковий контроль проводиться при закінченні вивчення дисципліни.

Методами контролю є: спостереження, усне опитування (індивідуальне і фронтальне, усні заліки, тощо), письмовий контроль знань і умінь здійснюється за допомогою письмових робіт (письмові відповіді на питання, реферати, вирішення задач, есе), графічна перевірка у формі складання таблиць, схем, побудови діаграм, практична перевірка проводиться шляхом виконання досліджень, тестовий контроль, самоконтроль, взаємоконтроль.

Методичне забезпечення

Робоча навчальна програма дисципліни

Силабус

Теми для самостійного опрацювання

Перелік питань до залікового контролю

Навчальний контент

Індивідуальні завдання

Тестовий комплекс

Ситуаційні задачі

Список підручників, навчально-методичних посібників, навчальної літератури

Список корисних посилань та інформаційних ресурсів

Рекомендована література

Базова

1. Bilichenko O. Theoretical Approaches to Determine the Nature of Medical Ethics. Dyskursy o kulturze. Discourses on Culture. Łódź: Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, 2017. № 7. S. 249–259.
2. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підруч. для студентів мед. закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 310 с.
3. Деонтологія та етика в клінічній практиці : навчальний посібник. Ч. 2 / С. І. Треумова, Є. Є. Петров, Ю. Г. Бурмак, Т.А. Трибрат ; МОЗ України, УМСА, Кафедра пропедевтики

внутрішньої медицини з доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини). – Полтава : Техсервіс, 2017. – 375 с.

4. Емпатія у професійній діяльності медичних сестер [Текст] = Empathy in professional activity of nurses / Т. В. Павлюк, Т. І. Толокова // Медсестринство. - 2018. - N 1. - С. 53-56.
5. Кодекс корпоративної культури медсестринства: як розробити та впровадити [Текст] / О. Іщенко // Довідник головної мед. сестри. - 2018. - N 9. - С. 19-23.
6. Коса, Т. В. Синдром емоційного вигорання серед медичних працівників [Текст] / Т. В. Коса // Медсестринство. - 2019. - № 3. - С. 39-41.
7. Мединська, А. В. Професійність медичної сестри у спілкуванні з пацієнтами [Текст] = Nurse professionalism in communication with patients / А. В. Мединська, С. О. Коноваленко. - Електрон. журн. - // Медсестринство. - 2016. - N 3. - С. 7-13.
8. Невінська, Л. М. Роль медичного працівника як медіатора у врегулюванні конфліктів [Текст] / Л. М. Невінська, В. Й. Кульчицький // Медсестринство. - 2019. - № 4. - С. 35-37
9. Практики комунікативної культури в медичному закладі. Пацієнт-центрований підхід, 2020. — 72 с.
10. Сірак І. П. Компетентнісний підхід до формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації / І. П. Сірак // Сучасна вища освіта : проблеми та перспективи / Тези доповідей. – Дніпро, 2017. – С. 132-133.
11. Сірак І. П. Професійна самореалізація майбутніх медичних сестер : методи діагностики : методичні рекомендації / Інна Петрівна Сірак. – Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. – 124 с.
12. Сучасне медсестринство [Текст] // Журнал головної медичної сестри. - 2019. - № 12. - С. 76-77
13. Терзі О. О. Практика прийняття етичних кодексів у сфері охорони здоров'я в Україні та в інших країнах / О. О. Терзі // Приватне та публічне право. - 2018. - № 4. - С. 58-61
14. Цехмістер Я., Лисенко О. Медичне право: перспективи підготовки фахівців в Україні. Освітологія. 2017. № 6. С. 110–114.

Допоміжна

1. Bentham J. Deontology or, The Science of Morality. London : Longman, Green, Longman, Roberts, and Green, 1834. Vol. 1. 320 p
2. Білінченко О. В. Основи професійної етики медичних працівників: навчально-методичний посібник. – Вінниця: «Твори», 2019. – 224 с.
3. Білінченко О. В. Проблеми морально-етичного становлення майбутніх медичних сестер. Педагогічний пошук : зб. наук. пр. студентів і молодих вчених / редкол. : О. В. Акімова та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. Вип. 9. С. 12–16.
4. Білінченко О. В. Сутність і зміст професійної етики майбутніх медичних сестер. Особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців соціономічних професій в умовах трансформації суспільства : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. С. 65–81.
5. Дудікова Л. В. Особливості формування професійно-етичної компетентності майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти: методичні рекомендації наук.-пед. працівникам. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 136 с.
6. Дудікова Л. В. Розвиток морально-етичних поглядів на лікарську діяльність в історичній спадщині. Професійна підготовка фахівців: креативний підхід : колективна монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид. Євенок О. О., 2017. С. 319–335.
7. Ковальова О.М. Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.) / О.М. Ковальова, Н.А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук. — 2-е вид., випр. — К.: Медицина, 2018. — 240 с.
8. Основи біоетики та біобезпеки: підручник / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова, В. І. Смирнова. – 2-е вид., випр. – К.: ВСМ Медицина, 2017. – 392 с.
9. Пилипчук Л.С. До проблеми етичних основ майбутніх фахівців середньої медичної ланки / Пилипчук Л.С. // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: психологія / [гол. ред. Волобуєва] - Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2019. Вип.1. - С. 155 - 166.

- 10.Пилипчук Л.С. Емпіричне дослідження особистісних якостей, що забезпечують якісну взаємодію між медичними сестрами і пацієнтами / Пилипчук Л.С. // American journal of fundamental, applied & experimental research. Vol 10, No 3. 2018 p. 267 - 273.
- 11.Пилипчук Л.С. Порівняльний аналіз психологічних складових становлення особистості в медичній практиці та навчальній діяльності / Пилипчук Л.С. // Fundamental and applied research in practice of leading scientific schools. Vol 8, No 2. 2015. p. 158 - 162.
- 12.Пилипчук Л.С. Професіогенез та професійні кризи особистості медпрацівника / Л.С. Пилипчук // Проблеми сучасної психології: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / За ред. Максименка С.Д., Онуфрієвої Л.А. - Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. - Вип. 25. - С. 215 - 219.
- 13.Пилипчук Л.С. Я-концепція, як критерій успішної взаємодії медичної сестри з пацієнтом / Пилипчук Л.С. // Fundamental and applied research in practice of leading scientific schools. Vol 15, No 3. 2016 p. 137 - 142.
- 14.Спиця Н.В. Деонтологія в медицині. Навчально-методичний посібник для студентів II курсу медичних та фармацевтичних факультетів. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 60 с
- 15.Фрицюк В. А. Сутнісні характеристики готовності майбутніх фахівців до професійного саморозвитку. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2016. Вип. 12. С. 87–96.
- 16.Шеплякова І. О. Соціально-виховне середовище вищого навчального закладу як чинник формування деонтологічної культури майбутнього соціального працівника. Педагогіка та психологія. 2017. Вип. 58. С. 189–198.
- 17.Шопіна Ю. О. Характеристика кримінальної відповідальності медичного або фармацевтичного працівника. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 3. С. 270–274 Щирба М. Ю. Ознаки трансформації прав людини в умовах глобалізації суспільства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Сер.: Юридичні науки. 2016. Вип. 837. С. 378–382.
- 18.Щирба М. Ю. Особливості статусу пацієнта в умовах викликів COVID-19. Журнал східноєвропейського права. 2020. № 78. С. 80–84.

Інформаційні ресурси

1. Всезагальна декларація про біоетику та права людини. Ген. Конференція ЮНЕСКО жовтень 2005р. - <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001461/146180r.pdf>
2. Всезагальна декларація про геном людини та правах людини. Ген. Конференція ООН 11 листопада 1997. - http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/human_genome.shtml
3. Гельсінська декларація. Рекомендації для лікарів, які проводять біологічні обстеження людини. Прийнята 18-ою Всесвітньою медичною асамблеєю, Гельсінкі, Фінляндія, червень 1964 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Декларація прав людини і особистої свободи медичних працівників: Всесвітня медична асоціація, 30 жовтня 1985 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua>
5. Декларація про політику в галузі забезпечення прав пацієнта у Європі, ВООЗ; 1994 р. // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://samlib.ru/s/stonogin_s_w/europe.shtml .
6. Європейська Хартія прав пацієнтів в Україні // <https://phc.org.ua/sites/default/files/uploads/files/hartia.pdf>
7. Етика: професійна етика й норми професійних ділових відносин [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/159/4576.html>
8. Етичний кодекс медичної сестри України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://uamed.net/dok/codex.html> .
9. Каралкіна К. В. Про питання моральних регуляторів професійної діяльності медичних працівників [Електронний ресурс] // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр./ Класич.приват.ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Режим доступу : <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2011/20/24.pdf>

10. Кодекс корпоративної культури для медичних та молодших медичних сестер <http://www.nosocomium.rv.ua/info/legal-info/for-medical-staff/item/118-kodeks-korporativnoi-kultury-dlia-medychnykh-ta-molodshykh-medychnykh-sester>
11. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Рада Європи, Ов'єдо, 4 квітня 1997 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua>
12. Клятва Флоренс Найтінгейл [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://cardiology.dnmu.ru/Data/3/Ru/3_6_s_oath.pdf
13. Міжнародний кодекс медичної етики. Прийнятий 3-ю Генеральною асамблеєю Всесвітньої Медичної Асоціації (Лондон, жовтень 1949 р.) з подальшими поправками 1968 р., 1983 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_002#Text
14. Професійні риси медичного працівника [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.medbook.lviv.ua/get/i/7/>
15. Стаття 3. Професійна компетентність – головна умова сестринської діяльності. Етичний кодекс медичної сестри України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uamed.net/dok/codex.html>
16. Частина 6. Дія етичного кодексу медичної сестри України. Відповідальність за його порушення та порядок його перегляду Етичний кодекс медичної сестри України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uamed.net/dok/codex2.html>

Розробник

Доктор філософських наук, доцент

Віра ДУБІНІНА

Доцент

Лариса АБИЗОВА